

BERGMANN, Georg Ludwig Friedrich, orangist (Westerburg in Nassau 28 februari 1772 - Amersfoort 24 juni 1839).

Vader van George en grootvader van Anton Bergmann. Vaandrig in dienst van stadhouder Willem V (1792-'94); krijgsgevangene en ontslagen door de republiek met verplichte residentie te Lier (1794-1830), waar hij in 1797 huwde met de katholieke Jonkvrouwe Catharina Joanna Josepha van Zinnicq (vandaar door samenvoeging de nog bestaande familienaam Van Zinnicq Bergmann). In 1830 week hij met zijn gezin uit naar Nederland, met uitzondering van zijn zoon George junior (1805-'93), de zgn. „vader Bergmann” van de V.B., die de vader van Tony Bergmann (1835-'74) zou worden.

Te Lier bekleedde Bergmann senior tussen 1794 en 1830 diverse functies bij het gemeentebestuur en de overheidsfinanciën. Daarbij was hij als protestant, als sociaal voelend aristocraat en als met de Duitse en Nederlandse literatuur vertrouwde intellectueel, op de hoogte van de romantische vrijheidsidealen van zijn tijd.

Voor de V.B. heeft hij een drievoudig belang: vanwege zijn houding in verband met de Boerenkrijg (1798), waarvan hij het ongeordende aspect en de druk op de Lierse bevolking veroordeelde; vanwege zijn uitvoerige correspondentie met C.F. van Maanen, minister van justitie (1828-'32), waarin hij een gematigd-liberaal, monarchistisch, Nederlands en antiklerikaal standpunt innam en vooral vanwege zijn geestelijke invloed op J.F. Willems, aan wie hij van 1806 tot '09, samen met zijn eigen kinderen, te Lier huisonderwijs gaf. Hij leerde Willems moderne talen en oefende een aanzienlijke invloed uit op zijn latere idealen van verlichting, volksverheffing, eerbied voor de moedertaal, trouw

aan Oranje en verdraagzaamheid op religieus gebied.

LITERATUUR: *Uit Vader Bergmann's Gedenkschriften* (1895); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, I (1963); - A. Deprez, *Brieven van, aan en over Jan Frans Willems. Algemene Inleiding*, II (1965).

ADA DEPREZ